

**Totivs Ivris Canonici Compendivm, Siue, Brevis Svmma In
Qvinque Libros Decretalivm Sacri Concilii Tridentini
Decretis Accommodata**

In Qva Ivris Canonici Primæ Institutviones, seu Elementa ita traduntur, vt plurima breuiter ac decisiuè explicentur, & Canonum, Glossarum, ac Doctorum receptorum auctoritate communiuntur ...

Continens Librum Quartum & Quintum Decretalium

**Axel, Johannes Honorius van
Coloniae Agrippinae, 1656**

Titulus XXI. De Sortilegiiss.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61572)

communicationis voluerit evadere, quam nullus relaxare præsumat sine speciali mandato Papæ, nisi in mortis articulo, c. dura. §. fin. hoc rit. ex quot & quibus signis falsitas litterarum apostolicarum apparere potest, traditur in c. licet, & c. quam

- 11 gravi hoc rit. Clericus falsificans ꝑ sigillum Regis vel Principis, à suis ordinibus degradatur, in signum maleficii character aliquis ei imprimitur, quo inter alios cognoscatur, contra regulam l. si quis in metallum Cod. de pœnis & Mynf. obl. 46 cent. 2. & ab episcopo, provincia ab eo abjurata, in exilium mittitur, c. ad audientiam hoc rit. falsificans litteras
- 12 ꝑ aliorum Prælatorum vel publica Instrumenta aut privata, aut fallum testimonium dicens, de rigore juris deponitur ab officii honore, & detruditur in monasterium, ut ibi quamdiu vixerit, laicam dumtaxat communionem accipiat, id est in refectorio, dormitorio, choro, & aliis sterinter laicos, c. si episcopus so. distinct. & ibi Prapof. Gemin. in fine, falsificans litteras ꝑ capituli, quæ summo Pontifici fuerunt præsentatæ, ipso jure ab officio & beneficio est suspensus, donec mereatur sedis apostolicæ indulgentiam obtinere, c. tam litteris in fine de testibus, ideo quidam rectè sentiunt, quod falsitatis pœna est arbitraria ꝑ Iudici secundum qualitatem capituli, aut alterius, cujus sigillum aut litteræ falsificantur, & secundum qualitatem negotii in quo falsitas committitur, Pan. in cap. tam litteris sub nu. 4. de testib. l. ubi falsi C. de fals. & ibi Dd.

Summa in Decretal.

Titulus XXI.

De Sortilegiis.

SUMMARIA.

- 1 SORTILEGIUM est mixti fori.
- 2 SORTES duplices sunt illicitæ & licitæ, illicita est fors divinatoria.
- 3 Licitæ sunt fors divisoria & consultoria.
- 4 SORTILEGII absolutio reservatur episcopo.
- 5 Sortilegij pœna est arbitraria.
- 6 Sacerdotis qui cantavit missam defunctorum pro inimico vivo, ut is mortem incurrat, pœna.
- 7 Sacerdotis & ministri ecclesie qui altaria vestibus exuit aut luminaria extinguit in alterius perniciem pœna.
- 8 SORTIBUS licitis res dirimuntur in casibus à jure expressis.
- 9 à Iudicio sortis non appellatur.
- 10 Prohibentur in electionibus prælatorum ac in omni electione ad officia Ecclesiastica.
- 11 Sortibus quando sit locus pulchra distinctione explicatur.
- 12 Inter plures fratres divisio hereditatis paterna debet fieri sorte vel officio iudicis quia de jure frater major natu non tenetur facere partes, & minor eligere.

SORTILEGIUM in se continet falsitatem, c. hi qui c. illud c. qui sine 26. quest. 1. est crimen ecclesiasticum c. contra idolorum 26. quest. 5. imo mixti ꝑ fori, quia locus est præventioni inter iudicem ecclesiasticum & sæcularem, l. nullus l. nemo C. de malef. & mathem. Pan. in c. cum sit generale numer. 26. de foro comp. Pan. in cap. 1. num. 1. & 3. hoc rit. Inquisitor hæreticæ pravitatis se de

Z forti-

sortilegiis intromittere non potest, nisi sapiant manifestam hæresim, c. *accusatus* §. *sane de hæret. in 6. fortes duplices* † sunt, *gloss. in summa 26. quest. 2. Archid. in c. fors 26. quest. 2. Illicitæ & licitæ. Illicita fors est divinatoria, quæ est ars divinandi futura sub nomine fictæ religionis per quasdam, quas sanctorum seu apostolorum fortes vocant, aut quarumcumque scripturarum inspectionem, c. fortilegi 26. quest. 1. c. hi qui 26. quest. 2. c. aliquanti 26. quest. 5. aut per auguria, auspucia, constellationes, geneses aut incantationes, c. illud 26. quest. 2. c. 1. 26. quest. 3. & 4. c. 1. c. episcopi & c. fin. 26. qu. 5. à sanctis Patribus sub anathemate damnatæ, 26. quest. 59. in summa & c. 1. & c. fortes c. si quis clericus c. augurijs & per totam questionem. Licitæ sunt † fors divorcia, qua quæritur, quod cuilibet dandum sit, sive illud sit res, sive honor, sive pœna, sive actio aliqua, l. si cum ambo ff. de jud. l. si qua sunt cautiones ff. famil. erc. l. si duobus C. comm. de legat. & fideic. §. optionis. Inst. de legat. l. 2. C. quom. & quando quarta pars lib. 10. & ibi gloss. in verb. in sortium & ibi Barr. num. 6. & fors consultoria cum quæritur, quid sit agendum, *gloss. in summa 26. quest. 2. in fin. Archid. in d. c. fors eod. qu. 1. & casu.**

Sortilegii variæ sunt pœnæ, nam absolutio † recusatur episcopo, qui potest laicos, qui se nolunt emendare, si servi sunt, verberibus castigare, si liberi, includere sive incarceratione, & in districtam pœnam dirigere, c. contra 26. quest. 5. vel eos turpiter dehonestatos, puta mirando & ponendo ad scalam cum vituperio, ejicere extra diœcesim, c. episcopi 26. quest. 5. quia sunt infames, & repelluntur ab accusatione & testimonio, c. quisquis in fin. 2. quest. 8. c. constituimus 2. quest. 5. clericos vero suspendere ad tempus ab administratione altaris, c. 2. h. tit. vel pri-

vare officio & beneficio de rigore juris, c. non oportet c. aliquanti 26. quest. 5. vel in monasterium detrudere ad perpetuam pœnitentiam agendam, c. si quis episcopus 26. qu. 5. vel aliter punire arbitrio † ipsius episcopi, qui in imponenda pœna sortilegis, vel eos consulentibus, debet animadvertere ad qualitatem & quantitatem delicti, & ad animum delinquentis, & secundum hoc pœnam imponere, quandoque acerrimam, quandoque levem, *Pan. in c. in princ. & nu. 4. hoc tit.* Sacerdos † qui cantaverit missam defunctorum pro inimico vivo, ut is mortem incurrat, deponitur, & tam ipse sacerdos, quam is qui sacerdotem ad talia incitaverit; perpetuo exilio puniuntur, c. quicumque §. plerique 26. quest. 5. *Niaz. in pract. crimin. Can. quest. 40.* Sacerdos vero, † & minister ecclesiæ, qui altaria vestibus exuit, aut lugubri veste accingit, vel extinguit luminaria in perniciem alicujus, deponitur, nisi coram metropolitano pœnitentiam egerit, exceptis illis, qui hoc faciunt propter hostilitatem, hæreticos, vel alia iusta de causa, d. c. quicumque 1. resp. 26. quest. 5. præterea potest episcopus auctoritate sua cum ipsis dispensare, *gloss. fin. in fin. in c. 2. hoc tit.*

Sortibus licitis † res dirimuntur in casibus à jure expressis, & non aliis, *l. in l. si duobus num. 9. C. comm. de legat. & fideic.* & à iudicio sortis † non appellatur, quia fortuna non habet superiorem in hoc mundo, *Bald. in d. l. si duobus num. 1. & 2.* Prohibetur sortis † usus, non solum in electionibus Prælatorum, sed etiam in electionibus compromissariorum, ac in omni electione ad officia ecclesiastica, electionesque sunt ipso jure nullæ, quia agitur de præiudicio ecclesiæ, & per sortem posset indignior præfici, secus est inter laicos vel inter clericos quoad

tem-

temporalia, c. *fin. hoc tit. & Pan. num. 4. & 5.*
& Archid. num. 3. in fine, vel distingue latius
 ex glos. additionali in l. si duobus in verb.
 fortunam C. comm. de leg. & c. & ibi DD.
 ¶ Aut factum est incertum, ¶ aut jus, 1. casu
 in iudicio non admittitur fors, l. 1. *& ibi gloss.*
in verb. prohibebit in fine & DD. G. uti possid.
 sed dicenti incumbit onus probandi, l. *ei qui*
ff. de probat. c. fin. 6. quest. 5. Aut factum est
 certum, & jus incertum, si tractatur de præ-
 iudicio alterius quam contententium, & i-
 ste sit minor, tunc nunquam recurritur ad
 iudicium sortis, §. *si ex testamento Instit. de*
satiisd. tut. vel curat. & ibi gloss. pen. & DD. si
 vero sit major viginti quinque annis, tunc
 ad petitionem illius Iudex jubet eos facere
 sortem, ut si is cui legatum fuerat, ante-
 quam constitueret qua actione uti vellet,
 decesserit duobus hæredibus relictis, quo-
 rum alter rem vindicare vult, alter in per-
 sonam agere; petente hærede leguntur sor-
 tem jacere, l. *hujusmodi §. fin. ff. de leg. 1. 10.*
And. in c. duobus sub num. 7. vers. in gloss. non
tenentur de rescript. quod si tertius non pe-
 tat iudicium sortis, tunc Iudex compellit
 eos ad concordiam, aliquando præcise defi-
 niendo, & sententiando inter eos quis sit
 potior, l. *sancimus §. ne autem vers. fin. autem*
C. de donat. aliquando causative si volunt
 audiri, & sic per denegationem actionis, l.
hujusmodi §. fin. ff. de leg. 1. & ibi Bart. Aut tra-
 ctatur de præiudicio contententium, & si
 nolunt fortunam Iudicem discordiæ elige-
 re non compelluntur, sed mutuo se impe-
 diunt, l. 2. *vers. cum singulis ff. quib. modo u-*
sus. vel usus amitt. ad petitionem alterius Iu-
 dex eos compellit ad sortem, ut quando
 plures cohæredes simul institunt iudicium
 familiæ exciscundæ, sorte dirimitur, quis sit
 reus, l. *cum ambo ff. de jud.* In extrajudiciali-
 bus fors non est prohibita, ut si unus Legata-

rii, cui optio data est, plures hæredes exti-
 terint, & inter se circa optandum dissenti-
 ant, alio aliud corpus eligere cupiente, ne
 pereat legatum, sorte hoc dirimitur, §. *optio-*
ris Instit. de legat. l. si duobus C. comm. dele-
gas & c. quando pluribus legatur servus vel
 alia species, uni debetur res, alii æstimatio,
 si inter eos oritur controversia, quia uter-
 que eorum vult rem, sorte dirimitur, l. *si duo-*
bus in princ. C. comm. de legat. & c. quando
 plures fratres ¶ veniunt ad divisionem, di-
 visio debet fieri sorte vel officio iudicis,
 quia de jure frater major natu non tenetur
 facere partes & minor eligere, l. *as. in d. l. si*
duobus n. 7. Bart. in l. unica n. C. de is qui se de-
serunt lib. 10.

Titulus XXII.

De collusione detegenda.

SUMMARIA.

- 1 COLLUSIO est inter actorem & reum la-
 tens & fraudulenta conventio.
- 2 Pœna collusionis varia est, & recensentur qua-
 tuor.

PRÆTEREA in collusione inest falsitas,
 est enim inter actorem ¶ reum latens ¶
 & fraudulenta conventio. c. *si quem in*
princ. & §. pravaricatos & §. pravaricatorem
2. quest. 3. gloss. 1. in c. audivimus hoc rit.
& ibi Can. l. 1. vers. pravaricatorem ff. ad sen.
Cons. Turpill. l. 1. ff. de pravaricat. Pœna ¶ e-
 jus varia est, nam Iudex desistente accusa-
 tore potest inquirere super eadem instaa-
 tia de crimine illato, etiamsi accusatus cum
 accusatore in gratiam redierit, cap. 2. *hoc*
rit. & ibi Pan. c. si quem in princ. 2. quest. 3. c.
ecce 24. quest. 3. 2. Potest inquirere, an

Z 2 per